

Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych

Semestr IV

TEMATY PRAC KONTROLNYCH

Napisz rozprawkę na jeden z pięciu poniższych tematów

Wzór rozprawki podano w załączeniu. Poniżej wskazówki, jak powinien być zbudowany każdy akapit, w którym argumentujesz swoje stanowisko.

1. Czy **teksty kultury** (malarstwo, rzeźba, architektura) **mogą korespondować z twórczością literacką epoki i uzupełniać ją** ? Rozwiń temat zestawiając ze sobą literaturę i sztukę renesansu, baroku, oświecenia lub romantyzmu.
2. **Tchórz, drobny cwaniaczek czy heroiczny rycerz** ? Jak literatura renesansu, baroku i oświecenia ukazuje **Polaków w chwilach walki** ?
3. **Czy Polacy zasługują na krytykę** ? Odwołując się do tekstów literatury i innych dziedzin sztuki z poznanych epok (lit. **staropolska i romantyczna**) przedstaw **pozytywne i negatywne wizerunki naszych rodaków**.
4. **Jak w literaturze i sztuce staropolskiej prezentowani są duchowni** ? W oparciu o celowo dobrane teksty, przedstaw wizerunki różnych księży, utrwalone na kartach dzieł sztuki.
5. **Rozum czy uczucie** - **jakie wartości dominują w literaturze polskiej** ? W pracy odwołaj się do tekstów literackich od renesansu do romantyzmu. Forma dowolna (praca analityczna, esej, rozprawka, wypracowanie szkolne ...)

WSKAZÓWKI

Proponowana bibliografia / ikonografia

Temat 1	Równowaga, stoicyzm i epikureizm w dziełach renesansowych Chaos, histeria, gwałtowność, wiara, emocje – w dziełach barokowych. Emocje w dziełach romantycznych
Temat 2	Kochanowski <i>Pieśń o spustoszeniu Podola</i> <i>Odprawa posłów greckich</i> Potocki <i>Pospolite ruszenie</i> , <i>Zbytki polskie</i> Pasek <i>Pamiętniki</i> Filmy: <i>Potop</i> , <i>Ogniem i mieczem</i> , <i>Pan Wołodyjowski</i>
Temat 3	Krasicki bajki i satyry Potocki <i>Pospolite ruszenie</i> Ks. Skarga <i>Kazania sejmowe</i>
Temat 4	Ks. Skarga <i>Kazania sejmowe</i> J. Kochanowski i M. Rej - fraszki Krasicki <i>Monachomachia</i> A. Mickiewicz <i>Dziady</i> cz. III (ks. Piotr), cz. IV (ks. grekokatolicki), ew. cz. II (Guślarz)
Temat 5	-

Budowa tematu rozprawki

Labirynt – przestrzeń zapraszająca do odkryć czy pułapka bez wyjścia? Rozważ problem, odwołując się do podanego fragmentu opowiadania Brunona Schulza i innego

Słowo kluczowe - do niego należy dobrać bibliografię

Problem do rozważenia - należy użyć argumentów korzystając ze zgromadzonych tekstów literatury i/lub tekstów kultury (literatura, publicystyka, film, malarstwo, muzyka – w zależności od polecenia)

Załączony fragment utworu - stanowi punkt wyjścia do rozważań

ARGUMENTACJA

Rozwinięcie argumentu

Przykład

Wniosek

I ROZWAŻANIA NA TEMAT PROBLEMU

Rozsądek i uczucie, rozum i serce to pojęcia w powszechnym mniemaniu wykluczające się. Rozum był wartością epoki oświecenia, zaś takie uczucie jak namiętność wiązało się przede wszystkim z romantycznym indywidualizmem. Z tych właśnie punktów widzenia należy spojrzeć na bohaterów pozytywistycznej powieści Bolesława Prusa „Lalka”, z której pochodzi powyższy fragment. Z zamieszczonej w nim rozmowy Wokulskiego z Rzeckim wynika problem: czym kierować się w miłości: rozsądkiem czy namiętnością?

II TEZA

Moim zdaniem miłość oznacza poddanie się namiętności, całkowite zatracenie w uczuciu, choć może się to łączyć z cierpieniem.

I ARGUMENT

W przytoczonym fragmencie Wokulski ukazany jest jako człowiek, który oddał się bezgranicznie namiętności. Rzecki przekonuje przyjaciela, że taka postawa jest zgubna, wręcz śmieszna, i prowadzi do destrukcji. Uwagi starego subiekta sprawiają, że Wokulski reaguje emocjonalnie, oburza się i nie przyjmuje jego słów do wiadomości.

Wokulski broni się przed zarzutami Rzeckiego, uzasadniając, że ma prawo do popełniania błędów, do robienia wszystkiego, co może dać mu szczęście – w tym do zatracenia się w miłości, choćby była nierozsądnie ulokowana, bo każdy człowiek ma prawo do przeżywania miłości w sposób indywidualny. Stanisław jest w miłości romantykiem, idealizuje Izabelę, traktuje ją w sposób wyjątkowy. Wokulski wybiera

namiętność, ponieważ tylko ona gwarantuje mu wyrażanie samego siebie. Podkreśla to w gwałtownej rozmowie ze starym przyjacielem Rzeckim: „Chcę nareszcie raz coś zrobić dla samego siebie... Uszami wylewają mi się frazesy, których nikt nie wypełnia... Własne szczęście – to dziś mój obowiązek...”.

*Bohater zakochuje się od pierwszego wejrzenia (w trakcie pobytu w teatrze). Od tej pory zdobycie arystokratki to cel i sens jego życia. Miłość do Izabeli wyzwoliła w dojrzałym mężczyźnie nowe siły witalne, stała się motorem jego działań. Dla niej zdobył majątek, właściwie to dla niej założył spółkę do handlu ze Wschodem, dla niej uczył się angielskiego. **Choć przeżył dramat z powodu odrzucenia, to w krótkim czasie zauroczenia doświadczył uczuć, o których wcześniej nie miał pojęcia. Stał się czuły i wrażliwy, ogarniała go błogość na myśl o ukochanej. Emocje zaskoczyły go w jakimś stopniu, ale gdyby nie to, Wokulski nie doświadczyłby prawdziwej miłości i do końca życia pozostałby tylko kupcem i wdowcem po Małgorzacie Mincel.***

I ARGUMENT

*Myślę więc, że w miłości, mimo wszystko, należy oddawać się namiętności, gdyż tylko ona gwarantuje doznanie intensywnych uczuć, których pragnie doświadczyć każdy człowiek. Tak też postrzega miłość w pierwszej godzinie wyznań Mickiewiczowski Gustaw, bohater IV części „Dziadów”. Według niego namiętna miłość łącząca dwoje kochanków gwarantuje przeżycia porównywalne z niebiańskimi rozkoszami. Co prawda uczucie Gustawa zakończyło się tragicznie, gdyż ukochana zdecydowała, że w miłości ważniejsze jest kierowanie się rozsądkiem (i dlatego wyszła za mąż za kogoś, kto jej zagwarantował dostatni byt), **jednak wcześniejsze doświadczenie bohatera pozostało w jego pamięci jako cenna pamiątka.***

I ARGUMENT

*Namiętność w miłości wybrali także Romeo i Julia z dramatu Williama Szekspira. **Choć rozsądek podpowiadał im, że łatwiej byłoby żyć spokojnie, w zgodzie z rodziną, to oni jednak poddali się namiętności.** W ich przypadku kierowanie się uczuciem, sercem*

sprawiło, że byli w stanie na jakiś czas pokonać przeszkody wynikające z konfliktu ich bliskich. Mogli być razem i zaznali szczęścia. Mimo że historia kończy się tragicznie, to ten smutny koniec dowodzi, że prawdziwe uczucie wyzwala w człowieku chęć poświęcenia się dla drugiej osoby, bez której życie nie ma sensu.

IV PODSUMOWANIE, REFLEKSJA

Postawy bohaterów powyższych utworów są przykładem na to, że miłość jest tak silną namiętnością, iż nie pozwala na działania racjonalne. Gdyby w miłości rozważać racjonalnie każdy gest, zatraciłaby ona swą moc. Rozsądek w miłości jest wręcz szkodliwy, bo tłumi uczucie, niszczy spontaniczność. Wymienione przykłady literackie pokazują, że warto w miłości poddać się uczuciu, nie zważać na rozum, choć często ten wybór wiąże się z ryzykiem cierpienia